

1 Programma CDA Fryslân voor Wetterskip Fryslân

2
3 CDA Fryslân zet met haar programma voor de nieuwe bestuursperiode 2023-2027 bij Wetterskip
4 Fryslân in op de waarden en de sociaal-christelijke traditie waarop onze Fryske mienskip door de
5 eeuwen is gebouwd. We zijn daarmee een volkspartij voor alle inwoners van het werkgebied van het
6 Wetterskip, die vanuit christelijke en sociaal democratische uitgangspunten staat voor een consistent
7 politiek bestuur. Zowel de landbouwers op het platteland als de bewoners van onze steden en kernen
8 kunnen op ons rekenen. Het CDA wil actief en met oog voor alle belanghebbenden bijdragen.

9
10 Analooq aan veilig en stabiel waterbeheer, bouwt ons programma voort op belangrijke doelstellingen
11 en verworvenheden die samen borg staan voor de hoge kwaliteit die het werkgebied van het Wetterskip
12 heeft voor wonen, bedrijven, landbouw en natuur. Steeds is effectief waterbeheer hiervoor een
13 essentiële randvoorwaarde geweest, en dat zal het in de toekomst zeker blijven.

14
15 Met groot respect voor organisaties, overheden en mensen die dit mogelijk hebben gemaakt willen we
16 vanaf 2023, opnieuw en met een modern en stabiel bestuur en een eigentijdse organisatie die dicht bij
17 inwoners en gebruikers staat, stappen zetten voor toekomstige generaties. Met ons CDA
18 partijprogramma voor Wetterskip Fryslân bepalen we als partij de koers, maar onze gekozen
19 bestuurders krijgen de ruimte om steeds adaptief te handelen in een dynamische omgeving.

20
21 Dit programma is daarvoor gemaakt in opdracht van het bestuur van CDA Fryslân.

22 De programmacommissie dankt het bestuur voor het in hen gestelde vertrouwen, en biedt het
23 programma op 31 augustus 2022 aan, ter bespreking in het bestuur en met de leden.

24
25 De programmacommissie;

26
27 Harry Boon
28 Sarah Verroen
29 Trienke Elshof
30 Piet Kuipers
31 Sjoerd Galema v.z.

32
33
34 Grondbeginselen;

35
36 CDA Fryslân baseert zich op christelijke grondbeginselen, met zorg voor elkaar als dragend
37 uitgangspunt. Van oudsher houdt dat bij ons in dat we gespreide verantwoordelijkheid,
38 rentmeesterschap, solidariteit en publieke gerechtigheid als kernwaarden hebben. Wat betekent dat?

- 39
40
- 41 ○ Dat we verantwoordelijk zijn voor onszelf en voor je familie, vrienden en directe omgeving. Deze
42 verantwoordelijkheid delen we in sommige gevallen met bedrijven, verenigingen en soms ook de
43 overheid. De overheid zijn we met z'n allen.
 - 44 ○ Het werkgebied van het Wetterskip, zijnde de Provincie Fryslân en het Groninger Westerkwartier,
45 moeten we goed bewaren, beschermen en ontwikkelen. We willen onze aarde goed doorgeven aan
46 onze kinderen- en kleinkinderen. Dat kun je met tijd, inzet en geld doen. Het geld op zichzelf moet
47 nooit een doel zijn. Verantwoord omgaan met de middelen van het Wetterskip is ook
48 rentmeesterschap.
 - 49 ○ Verantwoordelijkheid dragen is één. Als je dat kunt maar niet wilt, dan mag je daar wat ons betreft
50 best op aangesproken worden. Je leeft hier niet alleen maar voor jezelf! Maar soms wil je wel, maar
51 kan je het simpelweg niet. In dat geval moeten we er als samenleving zijn voor mensen die het
52 alleen niet meer aankunnen. Sociaal, financieel of met andere hulp. Solidariteit vraagt inzet van
53 twee kanten. Verder dan alleen ik én als schild voor de zwakkeren.
 - 54 ○ 'Laat je ja een ja zijn.' CDA Fryslân vindt dat de overheid betrouwbaar en controleerbaar moet zijn.
55 Dus als je "ja" zegt, ook "ja" moet doen. Ook moet iedereen gelijk behandeld worden in gelijke
56 situaties. Of, als dat niet gebeurt duidelijk wordt uitgelegd waarom niet. Duidelijk, transparant en
57 controleerbaar.

58 Wil je meer weten over de CDA-kernwaarden en beginselen? Kijk dan op
59 <https://www.cda.nl/standpunten/uitgangspunten>

61 **Genieten met water**

62
63 Water is daarvoor bij uitstek een verbindend element. Het is een bron van leven, een dorstlesser, een
64 dreiging en biedt vermaak. Het verbindt ons: een tekort of overschot raakt ons allemaal. Voor ons
65 werkgebied, Friesland en het Groninger Westerkwartier, geldt dat water onderdeel is van onze identiteit:
66 de Friese Elfsteden, de Friese Meren, de ligging aan het IJsselmeer en de Waddenzee. Water vormt
67 onze omgeving: zonder de beschikbaarheid van water is onze landbouwgrond niks waard. Sterker nog,
68 de vruchtbare kleigronden in de voormalige Middelsee hebben we net als oudere polders en ontgonnen
69 gebieden te danken aan het water.

70
71 Wetterskip Fryslân moet even verbindend zijn als het water dat het beheert want het water is van
72 niemand en tegelijk in het belang van allemaal. Niet 'zij van het Wetterskip', maar 'ons Wetterskip' komt
73 langs. We hebben als gemeenschap een gezamenlijke verantwoordelijkheid mét ons Wetterskip om
74 elkaar te helpen op toekomstbestendige wijze om te springen met schoon drinkwater, een vruchtbare
75 omgeving en onze veiligheid.

76
77 Wetterskip Fryslân is een uitvoeringsorganisatie. Niet praten maar doen. Praktijkkennis staat voorop,
78 waarbij het niet alleen gaat om praktijk vanuit de beheerder, maar ook om de kennis en praktijk van de
79 gebruiker. Korte lijnen zijn belangrijk, de wetterskips mensen in het veld denken mee met de gebruiker
80 en geven daarbij uitvoering aan het (lange termijn) beleid van Wetterskip Fryslân

81
82 Wij als Wetterskip Fryslân dragen de verantwoordelijkheid voor water, waar anderen
83 verantwoordelijkheid hebben voor landschapsbeheer, bedrijvigheid, energie en voedsel. Onze
84 verantwoordelijkheden staan niet los van elkaar maar zijn onderdeel van een groter systeem waar we
85 gezamenlijk de lusten van hebben, maar ook gezamenlijk de lasten van moeten dragen.

86
87 In ons verkiezingsprogramma leest u wat we bereikt hebben en waar we aan blijven werken.

88
89 Daarna volgen 7 thema's:

- 90
91 1. Wetterskip Fryslân: sociaal betrokken
92 2. Waterveiligheid
93 3. Voldoende zoet water
94 4. Schoon water
95 5. Klimaat en biodiversiteit
96 6. Veenweide
97 7. Wat is het ons waard?

98
99
100 Elk thema heeft een inleiding, met onze uitgangspunten en de resultaten die we willen bereiken.

101 **Waarom CDA?**

102

103 Voor het CDA is rentmeesterschap een belangrijke kernwaarde. We beheren ons land en water, samen
104 met onze mienskip, voor onze toekomstige generaties. Het CDA staat bekend als een ondernemende
105 partij. We kijken pragmatisch naar waterbeheer, zonder het belang van toekomstige generaties uit het
106 oog te verliezen. We doen dit kosteneffectief. Eigenaren en gebruikers van woningen, bedrijven en
107 landerijen hebben gezamenlijk en individueel belang bij goed waterbeheer. Iedereen draagt bij en
108 iedereen profiteert.

109

110 Het mensbeeld van het CDA is gericht op 'samen zijn', want "samenleven doe je niet alleen". De
111 bestuurder en medewerker van Wetterskip Fryslân is daarom altijd vroegtijdig en actief betrokken,
112 samen met de mienskip en de omgeving. Wij hebben als bestuurlijke middenpartij bij het invullen van
113 de Wetterskips taken oog voor de verschillende maatschappelijke belangen.

114

115 ***De werken, en het werk van Wetterskip Fryslân doen er toe!***

116

117 De financiële situatie van Wetterskip Fryslân is momenteel zorgelijk. Er is sprake van een hoge
118 schuldenlast. Dat komt onder meer doordat een aantal overheidstaken (verplicht) moesten worden
119 overgenomen. Daarnaast zijn de economische prognoses niet gunstig: iedereen zal de komende jaren
120 voelen dat de economie krimpt. Ook voor Wetterskip Fryslân zullen de kosten de komende jaren
121 toenemen. En dat kan alleen gecompenseerd worden door of hogere waterschapslasten, bezuinigen of
122 extra geld krijgen. Vanuit het CDA zien we dat hogere lasten eigenlijk geen optie zijn. Wij willen dat het
123 waterschap betaalbaar blijft voor burger, ondernemer en gebruiker. Dat betekent dat er de komende tijd
124 goed gekeken moet worden naar het beperken van de kosten, de uitvoering van taken en door keuzes
125 te maken over de organisatiestructuur of indexering. In en met de Unie van Waterschappen gaan we
126 pleiten voor een grotere rol voor de rijksoverheid in de algemene financiering van de waterschappen,
127 zoals dat via het gemeentefonds en provinciefonds voor andere overheden reeds een feit is.

128

129

130 **Wat heeft het CDA tot nu toe bereikt?**

131

132 Het CDA heeft een rijke historie in de geschiedenis van Wetterskip Fryslân. We zijn nauw betrokken bij
133 hoe Wetterskip Fryslân functioneert, hoe het zich opstelt in de mienskip en voelen ons als rentmeesters
134 verantwoordelijk voor de toekomst. Een toekomst waarin waterveiligheid een vanzelfsprekendheid is
135 geworden, en verschillende functies zoals de landbouw en stedelijk gebied op maat worden bediend.

136

137 De aanleg van rioolwaterzuiveringsinstallaties in Nederland, maar ook in ons werkgebied, zorgden voor
138 een enorme verbetering van de waterkwaliteit. Dit heeft grote kostbare investeringen gevraagd die
139 vooralsnog betaalbaar zijn gebleken door slim te investeren. Het CDA heeft hier altijd sterk voor gepleit.
140 Maar we zijn er nog niet. Verdere verbeteringen zijn mogelijk en ook nodig.

141

142

143 **Waar zet het CDA zich de komende jaren voor in?**

144

145 Wetterskip Fryslân geeft de kaders aan voor haar kerntaken: veiligheid en voldoende en schoon water.
146 Om dat te kunnen realiseren en goed vorm te geven is het Wetterskip in gesprek met de (veranderende)
147 omgeving: de Friese gemeenten en haar inwoners, boeren en ondernemers in bijvoorbeeld de
148 recreatiesector. **We vinden het belangrijk dat inwoners ook eigen verantwoordelijkheid nemen en
149 dat Wetterskip Fryslân daarvoor ruimte en het vertrouwen geeft.**

150

151 Het CDA vindt het belangrijk dat Wetterskip Fryslân **open in de samenleving** staat. Er is ruimte voor
152 de deskundigheid en betrokkenheid van inwoners. Er wordt gebruik gemaakt van de innovatieve
153 kennis van bedrijven en instellingen. Bijvoorbeeld op het gebied van rioolwaterzuivering liggen kansen
154 om met private en regionale spelers samen te werken. Wetterskip Fryslân past voor het beheer en
155 onderhoud het principe van "**Right to Challenge**" toe. Hiermee worden burgers, boeren en bedrijven
156 uitgedaagd om samen met Wetterskip Fryslân te werken aan regionale oplossingen en knelpunten.

157

158 **Lokale initiatieven die bijdragen aan de kerntaken, worden door het Wetterskip positief**
159 **ontvangen en ondersteund.** Denk hierbij aan het gebruiken van eigen pompen bij wateroverlast,
160 minder bestrating in tuinen of meer agrarisch natuurbeheer.

161
162 Wetterskip Fryslân werkt effectief samen met andere overheden. Voor het realiseren van grote opgaven
163 zet het zich maximaal in om **via een programmatische en gebiedsgerichte aanpak, provinciale,**
164 **landelijke en Europese fondsen te verwerven om die opgaven te realiseren.**

165
166 Bij het CDA, maar ook bij Wetterskip Fryslân, gaat het niet over een abstracte organisatie met feiten,
167 cijfers en een organogram. Het gaat over een samenwerking en het samenspel van mensen. Zowel in
168 de organisatie als in het werkveld bepalen mensen de rol die Wetterskip Fryslân in de mienskip neemt,
169 en krijgt toebedeeld. **De bestuursstijl van het Wetterskip is open en naar buiten gericht.**

170 Samenwerken met gemeenten, provincie en natuur- en milieuorganisaties gebeurt tegenwoordig veel
171 in de vorm van projecten. Het CDA zet zich er nadrukkelijk voor in dat medewerkers van Wetterskip
172 Fryslân, ondanks de grote omvang van het werkgebied en de schaal van de organisatie, alles doen om
173 dicht bij burgers, bedrijven en boeren te staan.

174
175 **Actieve communicatie** met inwoners, bedrijven en onderwijs over alles wat Wetterskip Fryslân doet of
176 gaat doen is de norm. Bestuurders en medewerkers trappen in hun contacten met inwoners en
177 ondernemers niet in de valkuil van verdere juridisering en bureaucratisering, maar zoeken juist naar
178 mogelijkheden voor **minder regels en maatwerk**. In de samenwerking voor veilig, voldoende en schoon
179 water stelt Wetterskip Fryslân zich zichtbaar en **transparant** op voor de mienskip.

180
181 Het CDA staat bekend als volkspartij met een scherp oog voor de problemen en uitdagingen van stad
182 en platteland. Voor beiden geldt dat goed waterbeheer van groot belang is met een eigen aanpak,
183 passend bij de omgeving. Voor het CDA moet de schijnbare tegenstelling op het gebied van
184 waterbeheer tussen stad en platteland worden geslecht. Goed waterbeheer zorgt voor droge voeten,
185 minder hittestress in de steden en genoeg en schoon water voor alle inwoners van onze prachtige
186 provincie.

187 **1. Wetterskip Fryslân: sociaal betrokken**

188

189 Met maatschappelijk bewustzijn, innovatie en via een warme band met de inwoners houdt Wetterskip
190 Fryslân positie als een **aantrekkelijke werkgever**. Om zelfstandig haar kerntaken uit te voeren beschikt
191 het over voldoende gekwalificeerd personeel. Naast competenties op technisch en inhoudelijk vlak zijn
192 medewerkers sociaal bij onze mienskip betrokken. “Oparbeidzje mei de mienskip” is het credo voor
193 bestuurders en medewerkers van Wetterskip Fryslân. We zoeken de dialoog met belanghebbenden via
194 onze rayonbeheerders in het persoonlijke contact, in plaats van met brieven en aanzeggingen.

195

196 Wetterskip Fryslân is een **gewaardeerde partner voor de kennisinstellingen** in de regio. Het biedt
197 stageplekken en programma’s waarmee medewerkers zich blijvend kunnen ontwikkelen. Het CDA wil
198 dat er programma’s worden opgezet waarmee basis- en middelbare **schoolkinderen** en studenten in
199 het beroepsonderwijs kunnen leren dat onze droge voeten, onder de zeespiegel, niet vanzelfsprekend
200 zijn. Bestuurders en medewerkers van Wetterskip Fryslân krijgen daarbij een belangrijke rol als
201 ambassadeurs van het waterbeheer. Het organiseren van de verkiezing van een Jeugdijkgraaf moet
202 ervoor zorgen dat basisschoolkinderen betrokken zijn bij het werk van Wetterskip Fryslân. Het
203 Woudagemaal met het bezoekerscentrum wordt een belangrijke hotspot voor deze ontwikkelingen.

204

205 **Wij staan voor:**

- 206 - Wetterskip Fryslân investeert in zichzelf als aantrekkelijke werkgever met voldoende
- 207 gekwalificeerde medewerkers
- 208 - Het opzetten van lesprogramma’s voor scholieren en studenten over waterbeheer.
- 209 - Het inzetten van bestuurders en medewerkers van Wetterskip Fryslân als ambassadeurs
- 210 waterbeheer, met o.a. het Woudagemaal als inspiratie hotspot.
- 211 - Het organiseren van de verkiezing van een Jeugdijkgraaf op Friese basisscholen

212 2. Waterveiligheid

213

214 Het is goed ons te realiseren dat sinds de watersnoodramp in 1953 hard gewerkt is aan met name onze
215 zee- en IJsselmeerkeringen. Water stroomt van hoog naar laag en in een land onder de zeespiegel is
216 het behouden van droge voeten een grote prioriteit. Veiligheid is voor iedereen belangrijk. Droge voeten
217 is iets waar we misschien wel te weinig bij stilstaan.

218 De kans dat een ramp zich herhaalt is volgens de zogenaamde Deltanorm bijzonder klein geworden.
219 We mogen ons veilig voelen achter die waterkeringen. Het CDA heeft op landelijk, provinciaal en zeker
220 ook op waterschapsniveau altijd een prominente rol voor waterveiligheid gespeeld.

221

222 Toch moeten er doorlopend belangrijke investeringen worden gedaan om Fryslân te beschermen tegen
223 overstromingen vanuit de Waddenzee en het IJsselmeer. Er liggen nog vele kilometers dijk die voor
224 2050 moeten voldoen aan de nieuwste veiligheidseisen. Bij die projecten moet steeds met betrokkenen
225 worden besproken wat de focus is. Natuurlijk is die vooral gericht op waterveiligheid. Maar het CDA wil
226 met een bredere gebiedsgerichte aanpak de opgaven en wensen van anderen meenemen.
227 Samenwerking is hierbij belangrijk.

228

229 **Geen landbouwgrond voor dijkversterking**

230 Maar alleen maar verhogen van dijken is niet altijd de oplossing. We hechten waarde aan ons **open**
231 **landschap** en zicht op water. Innovatieve dijkconcepten kunnen er toe leiden dat versterking niet altijd
232 verhoging van dijken hoeft te betekenen. Innovaties en verbredingen zullen bij voorkeur aan Wad- of
233 IJsselmeerzijde plaatsvinden. Daarbij zorgen nieuwe kwelderstroken langs dijken voor dijkversterking
234 en biodiversiteit. Op plekken waar dijkversterking samen gaat met natuurprojecten, bijvoorbeeld door
235 het creëren van brakwaterzones, moet volgens het CDA geen landbouwgrond worden gebruikt.
236 Natuurgebieden bieden daarvoor betere mogelijkheden. Een goed voorbeeld hiervan zijn de initiatieven
237 rondom het Lauwersmeer waar met behoud van goede landbouwgronden zoet-zout overgangen en
238 natuurprojecten komen.

239

240 De reserveringszones voor toekomstige dijkversterkingsprojecten op land zijn breed. Daardoor worden
241 de gebruiksmogelijkheden voor bewoners en bedrijven beperkt. Onderzocht moet worden of die zones
242 kunnen worden versmald. Het CDA acht de Hoogwaterbeschermingsprojecten door hun omvang
243 kansrijk voor combi kansen voor duurzaamheid en circulariteit. Bij de aanbesteding van werken willen
244 we deze kansen verzilveren.

245 **Grotere waterberging**

246 Overstromingen moeten worden voorkomen. Toch is volgens het CDA versterking niet altijd nodig als
247 het mogelijk is om de gevolgen van een overstroming te verkleinen. Ook hier kan door een
248 gebiedsgerichte aanpak samen met betrokkenen worden gestreefd om het water vast te houden door
249 een meer natuurlijke inrichting, zodat de gevolgen van een overstroming kleiner zijn. Zo'n aanpak is
250 bovendien klimaatadaptief, omdat het de waterberging vergroot. De Kader Richtlijn Water (KRW)-
251 maatregelen, bedoeld om de kwaliteit van het oppervlaktewater aan de Europese normen te laten
252 voldoen, kosten veel geld. Projecten in dit kader worden bij voorkeur uitgevoerd in combinatie met
253 klimaatmaatregelen, zoals het vergroten van de berging van de Friese boezem. Of in combinatie met
254 verbeteringswerken aan de waterkeringen langs de boezem. Gedacht kan ook worden aan natuur- en
255 recreatieplannen. Door werk met werk te maken ontstaan win-win en wellicht win-win-win-situaties.
256 Tenslotte moet ook het recreatieve aspect niet uit het oog worden verloren. Sommige regionale
257 waterkeringen lenen zich prima voor de aanleg van fietspaden. Waar dat kan, vindt het CDA dat dat
258 moet worden gestimuleerd, zodat iedereen van de Wetterskips-werken kan **genieten**.

259

260 **Wij staan voor:**

- 261 - Het verhogen van dijken via een gebiedsgerichte aanpak met betrokkenen. We kijken
262 nadrukkelijk naar innovatieve dijkconcepten, om kosten te besparen en de veiligheid te
263 vergroten.
- 264 - Landbouwgrond wordt niet gebruikt bij dijkversterking. Natuurgebieden bieden daarvoor betere
265 mogelijkheden.
- 266 - Fryslân is een prachtige recreatieprovincie. Waterschapswerken zoals waterkeringen kunnen
267 worden gebruikt als fietspaden.

268

269

270 **3. Voldoende zoet water**

271

272 Nog maar weinig mensen die na 1960 zijn geboren weten van de wateroverlast die Fryslân, vooral in
273 het midden van de provincie, vrijwel elk jaar trof. Sinds de aanleg van het Hooglandgemaal in Stavoren,
274 verbeteringen in de waterhuishouding en versterkingen van regionale waterkeringen zijn we in Fryslân
275 goed beschermd tegen wateroverlast. Die veiligheid is een vanzelfsprekendheid geworden. Ook hier
276 heeft de bestuurlijke invloed van het CDA in belangrijke mate aan bijgedragen.

277

278 De wateroverlast van 2016 en de droogte van 2018, 2019 en 2020 laten zien dat het huidige
279 watersysteem kwetsbaar is voor extreme weersituaties. Daarom is het noodzakelijk dat we maatregelen
280 treffen. Die maatregelen worden uitgevoerd in zowel de landelijke gebieden als in de watersystemen in
281 de bebouwde gebieden. Het is noodzakelijk dat wederzijds begrip bestaat voor de maatregelen die
282 daarbij nodig zijn. Het CDA wil dat in de communicatie van het Wetterskip Fryslân **depolarisering**
283 tussen belangengroepen een uitgangspunt is.

284

285 **Meer spuicapaciteit Lauwersoog**

286 Uiteraard is ook het adagium *Vasthouden, Bergen en Afvoeren* van water een belangrijk uitgangspunt.
287 Wat betreft het afvoeren van water uit de boezem heeft het CDA zorgen. De spuicapaciteit van de
288 sluizen bij Lauwersoog en bij Harlingen wordt kleiner door zeespiegelstijging. Het komt te vaak voor
289 dat overtollig water uit Friesland niet gespuid kan worden naar de Waddenzee. Met als gevolg dat in
290 sommige gebieden sprake is van toenemende langdurige wateroverlast. Fryslân is voor zijn afvoer
291 voor 70% afhankelijk van de spuicapaciteit op het Lauwersmeer. Het CDA wil dat er nu daadwerkelijk
292 een plan, met daarbij behorende financiële dekking, wordt gemaakt voor vergroting van de
293 afvoercapaciteit bij Lauwersoog in de vorm van pompcapaciteit. Onderdeel van dit plan kan zijn dat de
294 mogelijkheden voor waterberging en het vasthouden van water in het noorden van de provincie beter
295 worden benut om daarmee waterstaatkundige risico's verder te verkleinen.

296

297 **Verdeling van zoet water**

298 Voor de bestrijding van verzilting door zeespiegelrijzing en bodemdaling is voldoende wateraanvoer
299 nodig vanuit het IJsselmeer. Dat geldt ook voor tijden van droogte als er voldoende water moet zijn voor
300 het beregenen van agrarische percelen, natuurgebieden en sportvelden. En om het grondwaterpeil niet
301 alleen op hoger gelegen gebieden te ver te laten zakken. Het CDA maakt zich daarover grote zorgen
302 en wil dat er op Rijksniveau goede afspraken worden gemaakt over waterinlaat vanuit het IJsselmeer.
303 Het gaat daarbij om het IJsselmeer als zoetwaterbekken en de verdeling van zoet water over de drie
304 noordelijke provincies.

305

306 Bodemdaling door delfstoffenwinning is ook een aandachtspunt. Het CDA vindt dat alle schade die
307 daardoor aan het watersysteem wordt toegebracht, moet worden vergoed door de veroorzaker.

308

309 **Wij staan voor:**

- 310 - Het opstellen van een plan met financiële dekking voor vergroting van de afvoercapaciteit bij
311 Lauwersoog in de vorm van pompcapaciteit.
- 312 - Het vergroten van de bergingscapaciteit van de boezem in combinatie met versterking van
313 regionale waterkeringen. Met andere overheden worden afspraken gemaakt over waterinlaat
314 vanuit het IJsselmeer. Het gaat daarbij om het IJsselmeer als zoetwaterbekken en de verdeling
315 van zoet water over de drie noordelijke provincies.
- 316 - Schade aan het watersysteem door bodemdaling vanwege delfstoffenwinning moet worden
317 vergoed door de veroorzaker.

318

319 **4. Schoon water**

320

321 Schoon water draagt bij aan brede welvaart: we kunnen genieten van schoon water door verbeterde
322 zwemgelegenheden en door het zien van meer biodiversiteit. Als we denken aan belangrijke doorbraken
323 in de volksgezondheid en in de medische wereld, dan denken we bijvoorbeeld eerst aan zaken zoals
324 de uitvinding van penicilline of die van pasteurisatie. We vergeten echter dat de aanleg van rioleringen
325 de grootste doorbraak is geweest die tot aanzienlijke verlenging van de levensverwachting van de
326 bevolking heeft gezorgd. Ongezuiverde lozingen van die rioolstelsels zorgden ervoor dat de kwaliteit
327 van het oppervlaktewater in de jaren vijftig nog aanzienlijk minder was dan vandaag de dag.

328

329 **Geen vervuiling in regenwater**

330 De aanleg van rioolwaterzuiveringsinstallaties in Nederland vroegen kostbare investeringen die
331 vooralsnog betaalbaar zijn gebleken door slim te investeren. Het CDA heeft hier altijd sterk voor gepleit,
332 maar we zijn er nog niet. Verdere verbeteringen zijn mogelijk en ook nodig. In de steden en dorpen is
333 de waterkwaliteit sterk verbeterd. Het tot nu toe afgekoppelde regenwater van de rioleringen zorgt voor
334 minder vervuilende aanvoer bij de waterzuiveringsinstallaties. De ambitie is om al het regenwater van
335 de gemengde rioleringen te ontkoppelen waardoor riool overstorten tot het verleden behoren.

336

337 **Medicijnresten**

338 Medicijnresten bevuilden het milieu en kunnen voor ongewenste effecten op dier- en mens zorgen.
339 Hoewel kostbaar, moet samen met andere waterschappen en bedrijven techniek worden ontwikkeld om
340 medicijnresten uit het afvalwater te verwijderen. Preventief moet deze vervuiling bij de bron worden
341 aangepakt door o.a. het inleveren van oude medicijnen bij de apotheek (nog meer) te stimuleren en
342 afspraken te maken met zorginstellingen.

343

344 **Beroeps en Recreatievaart**

345 Het CDA vindt het zorgelijk dat tot op de dag van vandaag het probleem van ongezuiverde lozingen
346 door de beroepsvaart en de recreatievaart nog bestaat. Vóór het einde van de komende
347 bestuursperiode moet dit samen met de gemeenten en de provincies Groningen en Fryslân zijn
348 opgelost.

349

350 **Demo-installatie voor afbreekbare bioplastics uit afvalwater**

351 Wetterskip Fryslân investeert samen met een aantal andere waterschappen in het Phario-project.
352 Hierbij gaat het om een nieuwe demo-installatie voor het winnen van volledig afbreekbare bioplastics
353 uit afvalwater. Het afvalverwerkingsbedrijf HVC en technologieleverancier Paques participeren ook in
354 het project met de naam PHA2USE. De output van de Rioolwaterzuiveringsinstallaties kan een
355 constante input vormen voor deze installatie waarmee een duurzame verwerking wordt bevorderd. Het
356 CDA stimuleert deze aanpak.

357

358 **Wij staan voor:**

- 359 - Samen met de Friese gemeenten komt er een oplossing voor ongezuiverde lozingen door de
- 360 recreatievaart.
- 361 - Het CDA stimuleert participatie van Wetterskip Fryslân in het Phario-project.

5. Klimaat en biodiversiteit

Op het gebied van klimaat en biodiversiteit ligt in het kader van rentmeesterschap een ingewikkelde opgave. Klimaatverandering en het biodiversiteitsvraagstuk vragen om acceptatie van verandering en de flexibiliteit om daar mee om te gaan. Een stap vooruit zetten voor volgende generaties, voordat er geen ruimte meer is voor keuzes, is voor het CDA belangrijk. Daarvoor is financiële ruimte nodig, ruimte die niet voorhanden is. Het verhogen van dijken is eindig. Dat geldt ook voor het tegenhouden van verzilting. Extreme weersomstandigheden, droogte en grote regenval, zullen vaker voorkomen, waarbij je je af kan vragen hoe lang je in een veranderende omgeving hetzelfde kan blijven doen.

Zelf energie opwekken

De Rioolwaterzuiveringsinstallaties gebruiken echter veel energie voor het zuiveren van het afvalwater, en met de extra zuiveringsmaatregelen die nodig zijn wordt dat nog meer. Het CDA wil dat in 2030 alle energie die daarvoor nodig is zelf wordt opgewekt, Dat is niet alleen beter voor het klimaat, maar op termijn ook voor de portemonnee.

Terugwinning van nutriënten uit water

Het CDA wil ook inzetten op terugwinning van nutriënten en mineralen uit afvalwater. Het gezuiverde water bevat nog steeds mineralen als fosfaten en nutriënten. Terugwinning hiervan is belangrijk. Het kan worden gebruikt in de landbouw. Zeker in het licht van de huidige afhankelijkheid van kunstmest uit het buitenland is deze vorm van circulariteit nodig en actueel. Zo kunnen we water én voedsel nog meer verbinden.

Minder tegels, meer groen

Door minder tegels en meer groen komt er meer water in het grondwater. Behalve dat dit goed is voor het waterafvoersysteem, wordt voorkomen dat afstromend regenwater onderweg vervuild raakt en het aanwezige oppervlaktewater belast. Het zorgt ook voor meer verdamping in de stad en vermindert hittestress. De sponswerking van de bebouwing en de kwaliteit van het oppervlaktewater wordt vergroot. En daarmee kan worden bespaard op KRW-uitgaven. Het CDA wil een programmatische aanpak om schoolpleinen te vergroenen, tegels in tuinen te vervangen door groen, regenwater vast te houden in tuinen, erven en openbaar groen. Een ander voorbeeld is om regentonnen te plaatsen, groene daken aan te leggen en geveltuinten te maken. Overheden kunnen dit stimuleren, zeker ook financieel. Een goede samenwerking tussen Wetterskip Fryslân en gemeenten is noodzakelijk om dit te realiseren.

Het CDA wil daarnaast dat gemeenten, bedrijven en woningcoöperaties zich samen meer inzetten op het klimaatadaptief maken van hun gebouwen en terreinen. Dat kan bijvoorbeeld door de aanleg van een open waterberging en minder gebruik van stenen en tegels. Ook deze, op het oog kleine stappen, leiden tot het vasthouden van water en bieden ruimte aan groen. Belangrijk in tijden van wateroverlast en zeker ook bij droogte.

Groen kost poen

Als CDA vinden wij het belangrijk om die extra stap te zetten, maar daarvoor moet wel geld beschikbaar komen. Iedereen vindt biodiversiteit belangrijk. De lasten voor verduurzaming kunnen niet enkel liggen bij één of enkele gebruikers. Die lasten moeten worden gespreid. Wetterskip Fryslân heeft dagelijks te maken met de gevolgen van klimaatverandering in haar werkgebied. Weersextremen zoals langdurige regenval, clusterbuien, droogte, verzilting, vernatting en verdroging zijn meer regel dan uitzondering. De zeespiegelstijging en bodemdaling veroorzaken extra kosten om de veiligheid van de zeekering en de boezemkaden te waarborgen. Fryslân, als waterrijke provincie, ervaart daarvan de gevolgen. De meerkosten kunnen niet alleen afgewenteld worden op Wetterskip Fryslân. Er zal daarom nagedacht moeten worden hoe aanspraak kan worden gemaakt op nationale en wellicht internationale solidariteit om de kostenstructuur in de hand te houden. De waterschapslasten zullen voor de Friese burger "beheind" moeten blijven.

Agenda voor het Waddengebied

Fryslân is een kustprovincie, grenzend aan de Waddenzee en de eilanden aan de Noordzee. In de Agenda voor het Waddengebied komt een aantal binnendijkse en buitendijkse thema's bij elkaar. Het CDA vindt het noodzakelijk dat Wetterskip Fryslân participeert in de stuurgroep van de Gebiedsagenda Wadden. Deze gebiedsagenda is gericht op leven en werken aan de kust, waarbij de draagkracht van de natuur een leidend element is. Meer natuurlijkheid in combinatie met Europese natuuropgaven,

421 adaptief beheer en dynamiek kan op gespannen voet staan met veilig waterbeheer en agrarisch gebruik
422 net achter de dijk. Wetterskip Fryslân zal daarom een duidelijke visie moeten opstellen wat de bijdrage
423 moet zijn aan de opgaven op het gebied van verzilting, Holwerd aan Zee, dijkversterking, de
424 Waddenzeedijk en -doelen, en het Lauwersmeer.

425

426 **Biodiversiteit en landschap**

427 Fryslân is een echte landbouwprovincie. Onze boeren op klei, zand en veengrond zorgen voor pootgoed
428 en melkproducten van wereldklasse waarvan veel mensen afhankelijk zijn. De landbouw staat voor een
429 verduurzamingsopgave, waar ook peilbeheer een rol in heeft. Denk aan weidevogelbeheer met plas-
430 dras gebieden, vismigratie via boerensloten, van onder meer stekelbaars en paling en discussies over
431 natuurlijk-vriendelijke oevers. De waardevolle pootaardappelsector is afhankelijk van een goed werkend
432 watersysteem met voldoende aanvoer en afvoer van zoet water.

433

434 Het CDA is van mening dat het niet of-of is, maar dat er maatwerk plaats moet vinden en contact met
435 de ondernemer, de grondbeheerder, van groot belang is. Ook op dit thema moet er sprake zijn van 'the
436 Right to Challenge'. Een boer weet wat er op zijn grond en bedrijf wel en niet kan. Wetterskip Fryslân
437 moet nauw met de boer samenwerken, om zo te komen tot oplossingen die goed zijn voor mens, natuur
438 én portemonnee – zonder daarbij de doelstellingen van veilig, voldoende en schoon water uit het oog
439 te verliezen.

440

441 **Exoten**

442 Het vergroten van de biodiversiteit kan een mooi streven zijn, maar niet alle soorten zijn welkom.
443 Sommige soorten, zoals de beverrat en muskusrat, kunnen schade aanbrengen aan de dijken, waardoor
444 waterveiligheid onder druk komt te staan. Voor beide soorten is het beleid landelijk geregeld én geldt
445 dat het doel is om de populatie in Nederland zou klein mogelijk te houden door de instroom vanuit
446 Duitsland te beperken. Dit scheelt op termijn ook in de kosten, omdat er primair in het grensgebied wordt
447 gecontroleerd.

448 Dieren en soorten die overlast veroorzaken zijn de Amerikaanse rivierkreeft en de wolhandkrab. De
449 rivierkreeft komt sinds de jaren '60 in Nederland voor en verspreid zich razendsnel, ook in de Noordelijke
450 wateren. Deze soort graaft tunnels en beschadigt zo oevers en keringen, knipt de stengels van
451 waterplanten door en zorgt voor vertroebeling van het water. Ook eet deze soort inheemse soorten én
452 plant zich snel voort. Datzelfde geldt voor de Chinese wolhandkrab, een soort die migreert en daarbij
453 ook de binnenwateren aan doet. Het bestrijden van deze krab- en kreeftachtigen is lastig, er is wel
454 beroepsvisserij op deze soorten, maar effectieve bestrijding heeft pas zin wanneer er een aanzienlijk
455 deel van de populatie wordt weggevisst en kan conflicteren met de vangst van andere (meer kwetsbare)
456 soorten, zoals paling. Ook de waterplant Watercrassula (Crassula hemsii) is een zorg, omdat deze soort
457 snel kan gaan woekeren en dominant wordt, wat de doorstroming van water kan belemmeren en de
458 werking van gemalen verstoort, naast de verstikkende werking in het watermilieu zelf.

459

460 Wetterskip Fryslân trekt veel geld uit om deze exoten te bestrijden. De vraag is of Wetterskip Fryslân
461 dit allemaal zelf moet betalen. Het CDA pleit ervoor om er bij het Rijk op aan te dringen hier ook aan
462 bij te dragen.

463

464 **N2000 gebieden**

465 In Friesland worden gebiedsprocessen opgestart waarbij hydrologie een belangrijk thema is. Vanuit
466 landelijk beleid worden doelstellingen opgesteld voor de twaalf Natura 2000 gebieden in Friesland. Wat
467 het CDA betreft komen er niet meer Natura 2000 gebieden, en is er conform eerdere toezeggingen van
468 het Rijk aan onze Provincie nimmer sprake van planologische schaduwwerking op de omgeving rondom
469 deze gebieden. Het CDA pleit ervoor dat het Wetterskip kostenbewust en scherp definieert wat de
470 bijdrage is aan de uitvoeringsagenda in en rondom de N2000 gebieden. Wat behoort tot de wettelijke
471 taak en wat bijdraagt aan de brede maatschappelijke doelen.

472

473

474 Wij staan voor:

- 475 - Riolwaterzuiveringsinstallaties wekken in 2030 alle energie die nodig is voor het zuiveren van
- 476 het afvalwater zelf op.
- 477 - Nutriënten en mineralen uit afvalwater worden teruggewonnen.

- 478 - Samen met de Friese gemeenten werken we een plan uit voor het vervangen van verharding
479 door groen om hittestress te voorkomen, vervuiling van afstromend water te verminderen en
480 het vasthouden van water te bevorderen.
- 481 - Middels een programma stimuleren van initiatieven om bijvoorbeeld schoolpleinen en terreinen
482 in de openbare ruimte waar mogelijk te vergroenen, tegels in tuinen te vervangen door groen,
483 regentonnen te plaatsen, groene daken aan te leggen en geveltuinen te maken. Laat
484 regenwater van daken maar in je tuin stromen om verdroging te voorkomen.
- 485 - Samen met overheden, bedrijven en woningcoöperaties zetten we in op het klimaatadaptief
486 maken van hun gebouwen en terreinen, door de aanleg van open waterberging en het
487 reduceren van de aanleg van verhardingen.
- 488 - Overleg met Den Haag en Brussel voor een evenredige verdeling van kosten die voortkomen
489 uit klimaatverandering. Meerkosten kunnen niet alleen afgewenteld worden op Wetterskip
490 Fryslân. Een fonds van het Rijk (waterschapsfonds, conform gemeente en provinciefonds) voor
491 waterschappen in relatie tot die grote opgaven is wenselijk.
- 492 - We investeren in het aanleggen van waterberging ter voorkoming van wateroverlast in steden
493 en dorpen.
- 494 - Wetterskip Fryslân gaat de komende jaren nadrukkelijker participeren in de stuurgroep van de
495 Gebiedsagenda Wadden
- 496 - Veiligheid is belangrijk. Voor 2030 is een werkend afvoersysteem vanuit het Lauwersmeer
497 gerealiseerd. 70% van het Friese water stroomt via het Lauwersmeer naar de Waddenzee, en
498 het borgen van die afvoercapaciteit in natte perioden is voor het CDA een kernpunt.

499 **6. Veenweide**

500

501 Al jarenlang is de bodemproblematiek in het veenweidegebied onderwerp van gesprek en discussie.
502 Betrokkenen moeten duidelijkheid krijgen over welke maatregelen de overheden willen nemen en hoe
503 nadelige gevolgen worden gecompenseerd. Leidend hierin zijn de vastgestelde herziene
504 Veenweidevisie van provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân en de door het kabinet vastgestelde
505 klimaatdoelstellingen.

506

507 Het CDA onderschrijft de klimaatdoelstelling en streeft ernaar om de CO₂- emissie door veenoxidatie
508 te verminderen. Duurzame ontwikkeling van het veenweidegebied is een kwestie van maatwerk, waarbij
509 via een gebiedsgerichte aanpak keuzes kunnen worden gemaakt. Wetterskip Fryslân is hier op basis
510 van kennis volwaardig inhoudelijk partner van de provincie. De provincie stelt het kader, Wetterskip
511 Fryslân heeft een adviserende en uitvoerende rol. De omvang van de financiële bijdrage moet beperkt
512 blijven om de waterschapslasten beheersbaar te houden.

513

514 In 2017 is het klimaatakkoord vastgesteld. De reductiedoelstelling maatregelen uiteengezet. Veenweide
515 staat landelijk voor de reductieopgave van 1 megaton CO₂. Friesland heeft zich in de veenweidevisie
516 2021 gecommitteerd aan een CO₂ reductieopgave van maximaal 0,4 Megaton voor 40.000 ha. Het
517 vaststellen van een definitief uitvoeringsbeleid baseren we op ervaringen en uitkomsten van de pilots in
518 het veenweidegebied. Het beleid richt zich op een uitvoeringsprogramma 2020-2030.

519

520 **Paalrot**

521 Het CDA streeft naar een robuust en toekomstbestendig watersysteem. Het beheer is gericht op
522 toekomstperspectief voor de agrarische sector en de bewoners die te maken hebben met
523 paalrotproblematiek. Het is noodzakelijk om oog en oor te hebben voor de mensen die zich benadeeld
524 voelen door peilaanpassingen. Zonder verantwoordelijk te zijn voor de staat van woningen en
525 boerderijen, wil het Wetterskip meedenken in gewenst en adequaat peilbeheer in de bebouwde
526 omgeving. Generiek kan worden gesteld dat de doelstellingen om via goed waterbeheer en een zekere
527 drooglegging de kwaliteit van onze werk en woonomgeving te optimaliseren, positieve gevolgen hebben
528 gehad voor alle inwoners, grond en vastgoedeigenaren.

529

530 **Bodemdaling**

531 CDA wil zich, samen met andere partijen, inzetten voor het verder onderzoeken en toepassen van
532 technieken die de bodemdaling en CO₂-uitstoot verminderen. Daarvoor is het noodzakelijk om
533 voldoende water beschikbaar te hebben om onderwater- en drukdrainage toe te kunnen passen. Andere
534 innovatieve kosteneffectieve technieken worden gestimuleerd om het veenweidegebied in stand te
535 houden.

536

537 **Van onderop**

538 Gebiedsprocessen moeten van onderop tot stand komen. Daarom maakt Wetterskip Fryslân deel uit
539 van het Bestuurlijk Overleg Feangreide en faciliteert de gebiedsgroepen met kennis en inzet. Goede
540 voorbeelden van gebiedsprocessen zoals in Aldeboarn, de Deelen en de Groote Veenpolder zijn
541 exemplarisch voor andere gebieden. Gebiedsgerichte aanpak van onderop is de sleutel tot een
542 succesvol uitvoeringsprogramma. Andere thema's zoals stikstof en biodiversiteit worden gelijktijdig
543 opgepakt in een gedeelde verantwoordelijkheid met andere overheden.

544 De mienskip draagt goede ideeën aan voor de inrichting van het gebied. Er wordt respectvol omgegaan
545 met eigendommen waar generaties lang families wonen en werken

546

547 Als Wetterskip Fryslân extra taken inzet om bodemdaling te verminderen buiten de wettelijke taken wil
548 en mag zij, samen met de provincie Fryslân, aanspraak maken op de nationale klimaatgelden.

549

550 Wetterskip Fryslân stimuleert samen met de provincie peilverhoging door middel van het inzetten van
551 carbon credits. Goed werkende voorbeelden worden gestimuleerd en verder uitgerold.

552 Landbouwgrond blijft in beginsel de agrarische functie behouden met een passend (landbouw)peil.

553 Boeren kunnen aanspraak maken op flankerend beleid als zij schade ondervinden van peilverhoging,
554 in overeenstemming met de vastgestelde veenweidevisie 2021. Wetterskip Fryslân werkt mee aan het
555 plaatsen van peilbuizen (boeren meten water) om inzicht te krijgen in de (kosten)effectiviteit van
556 ingezette maatregelen. Het CDA stimuleert een flexibel peilbeheer passend in en met overleg van het
557 gebied.

558

559 **Wij staan voor:**

- 560 • Een leefbaar veenweidegebied waar wonen, werken en recreëren mogelijk is en blijft.
- 561 • Een passend peil voor alle functies, landbouw, natuur en wonen. Hoger Als het Kan, Lager Als
- 562 het Moet (HAKLAM)
- 563 • Schade voortkomend uit peilaanpassingen in veenweidegebied zijn afdoende geregeld voordat
- 564 peilaanpassingen plaatsvinden
- 565 • Met een lege beurs is het moeilijk plannen maken. Voor elke deelname in gebiedsprocessen is
- 566 vooraf helder wat de financiële reikwijdte is.
- 567 • Een actieve lobby richting landelijke en Europese overheden om gezamenlijk draagvlak en
- 568 financiële steun te krijgen voor transformatie in het veenweidegebied.
- 569 • Het onderzoeken van mogelijkheden van het vrijwillig verhogen van het waterpeil door boeren
- 570 op eigen percelen. Hierdoor wordt de CO₂-uitstoot verminderd omdat de oxidatie van het veen
- 571 langzamer verloopt. Wetterskip participeert in mogelijkheden om carbon credits tot waarde te
- 572 brengen

7. Water en Bodem: wat is het ons waard?

Voor het CDA is een waterschapbestuurder geen eigenaar van het bezit, maar een rentmeester. Goed rentmeesterschap staat voor het streven naar een duurzame ontwikkeling en is gericht op de lange termijn en niet op snel gewin. Als we **veilig** willen wonen en werken, als we **voldoende** (zoet)water willen hebben waar nodig en als we willen dat ons afvalwater **schoon** wordt, willen we met het Wetterskip een **organisatie** zijn die dit regelt. Zo'n organisatie vraagt een slimme aanpak waarbij voortdurend goede keuzes worden gemaakt voor schoon water en een gezonde bodem, en alle in relatie met een gezonde financiële positie van het Wetterskip en betaalbare tarieven voor burgers en bedrijven.

Voor het CDA zijn dus belangrijke uitgangspunten dat er sprake is van een gezonde en realistische financiële huishouding met een **sluitende begroting**, **voldoende reserves** (minimaal 8 miljoen euro), verlaging van de huidige schulden met een **maximale schuldquote** (totale schuld gedeeld door totaal begroting) van 2.5 en **betaalbare tarieven** voor alle gebruikers.

Investerings en kosten

Veiligheid

Veiligheid staat voor het CDA op **nummer 1**. De te maken kosten zijn nodig voor het water van de zee, het water in de boezem en het water in de polders. Voor de investeringen in de IJsselmeerdijken participeren we met een eigen bijdrage van 10% in het Hoog Water Beschermings Programma (HWBP).

Concreet:

- voor de versterking van de waddendijk Koehool-Lauwersmeer betaalt het Wetterskip ca € 30 miljoen en biedt (zonder kosten) ruimte aan koppelkansen voor duurzaamheid, ecologie en ruimtelijke kwaliteit. Ook het onderhoud en de instandhouding van regionale (boezem)keringen vraagt jaarlijks vele miljoenen.

Voldoende water

Het CDA staat voor de betaalbaarheid van betrouwbare gemalen met voldoende capaciteit voor een optimale beheersing van de gewenste peilen. Voor hekkelen, baggerwerken en bestrijding van exoten zijn jaarlijks grote bedragen gemoeid. We willen bij te veel water een optimale afvoer en bij te weinig water dat we middels inlaten vanuit de boezem en het IJsselmeer de polders van voldoende water kunnen voorzien, bijvoorbeeld voor het beregenen van gewassen. Hiervoor worden kosten gemaakt voor energie, beheer en onderhoud van stuwen en gemalen, onderhoud van vaarwegen (E en F), extra wateropvang, waterafvoer etc. Het CDA stimuleert het om dit samen te doen met de Mienskip.

Concreet:

- Het CDA wil een uitgewerkt plan hoe the Right to Challenge kan worden toegepast om kosten te besparen, en regionale bedrijven en inwoners bij het werk van het Wetterskip te betrekken.
- Het CDA wil dat er door Wetterskip Fryslân een beroep wordt gedaan op nationale en internationale fondsen om de kosten door verandering van klimaat te kunnen betalen.
- Het CDA doet een beroep op alle inwoners, bedrijven, boeren en natuur om zoveel mogelijk water te kunnen opvangen op eigen grond of via een schoonwaterstelsel zodat er minder water hoeft te worden afgevoerd en minder kosten hoeven worden gemaakt om het grondwaterpeil op niveau te houden.
- Het CDA doet een beroep op de terrein behorende organisaties om in natuurgebieden te zorgen voor goed onderhoud en een goede waterhuishouding, zodat droogte kan worden beperkt en waardoor de kosten van Wetterskip Fryslân in een logische verhouding staan tot de beperkte opbrengsten uit die gebieden.

Schoon water

We willen dat ons vuil afvalwater via de riolering en de persleiding wordt afgevoerd naar een zuiveringsinstallatie en daar wordt gezuiverd waarna het weer schoon naar het oppervlakte water kan waarin we veilig kunnen vissen en zwemmen. Het CDA staat voor een goede kwaliteit van gezuiverd afvalwater, waarbij een beroep op de Mienskip wordt gedaan om de extra kosten van zuivering te voorkomen.

Concreet:

- 633 - Het CDA doet een beroep op alle inwoners, bedrijven, boeren en natuur om zoveel mogelijk
634 water op te vangen op eigen grond. Gemeenten worden aangemoedigd om via de aanleg van
635 een schoonwaterstelsel te voorkomen dat regenwater bij de rioolwaterzuiveringen terecht komt.
636 - Het CDA doet een beroep op alle inwoners, bedrijven, zorginstellingen, boeren en natuur om
637 zoveel mogelijk vervuilende middelen niet via de WC of door het rioolputje te spoelen maar
638 deze middelen preventief te verwerken. Dit levert een enorme besparing op de kosten van
639 zuiveringsinstallaties en geeft positieve effecten op de kwaliteit van het oppervlaktewater.
640

641 **Organisatie**

642 Het CDA wil een efficiënte organisatie met een moderne-slimme aanpak die alles goed in beeld heeft,
643 voor mensen klaar staat als het nodig is en de (kern)taken goed en tijdig uitvoert.
644

645 Het CDA staat voor een moderne efficiënte organisatie, slimme technieken bieden kansen om de
646 werkorganisatie te optimaliseren. We hebben oog voor een praktische benadering waarbij de kerntaken
647 voorop staan. Er wordt gebruik gemaakt van de innovatieve kennis van bedrijven en instellingen.
648

649 Om zelfstandig haar kerntaken uit te voeren wil het CDA dat Wetterskip Fryslân beschikt over voldoende
650 gekwalificeerd personeel. Naast competenties op technisch en inhoudelijk vlak zijn medewerkers
651 sociaal competent, bij de omgeving betrokken en willen ze "Oparbeidzje mei de mienskip".
652

653 **Concreet:**

- 654 - Het CDA vraagt de organisatie om in relatie tot het reguliere beheer voortdurend contacten met
655 belanghebbenden te onderhouden en vroegtijdig contacten te leggen met het werkveld als er
656 sprake is van uitvoering van extra werkzaamheden. Het Wetterskip werkt met draagvlak en
657 weet de lokale kennis en betrokkenheid op waarde te schatten en samen de beste beslissingen
658 te nemen.
- 659 - Het Wetterskip staat open voor, en werkt proactief aan contacten met de mienskip, en geeft
660 rayonmedewerkers daarvoor binnen vastgestelde kaders grote bevoegdheden om zonder
661 overbodige bureaucratie doelmatig samen te werken met eigenaren en gebruikers. Waar nodig
662 is sprake van een snelle en accurate afhandeling van opmerkingen en klachten.
- 663 - Het CDA vraagt van de bestuurders een zakelijke inslag waarbij rentmeesterschap als
664 uitgangspunt wordt gehanteerd. Dit is ook van belang bij het maken van moeilijke (financiële)
665 keuzes en de bewaking van budgetten en tarieven. Hoogste doel in financiële zin is om de
666 lastendruk voor het zuiveren en beheer van water in de toekomst beheersbaar te houden.
- 667 - Het CDA staat voor een sluitende begroting en betaalbare tarieven voor eigenaren en
668 gebruikers, rekening houdend met maatschappelijke ontwikkelingen. Waar mogelijk en
669 noodzakelijk zijn bezuinigingen een kans om de tarieven beheersbaar te houden.